

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w T.
z udziałem R. Z.
o umieszczenie w domu pomocy społecznej,
na skutek skargi kasacyjnej R. Z.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu z 8 listopada 2023 r.,
VIII Ca 429/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 1 marca 2023 r., III RNs 376/21, Sąd Rejonowy w Toruniu stwierdził, że w niniejszej sprawie istnieją podstawy do przyjęcia uczestnika do domu pomocy społecznej bez jego zgody, a Sąd Okręgowy w Toruniu zaskarżonym postanowieniem oddalił apelację uczestnika.

Sąd drugiej instancji podniósł, że zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności dowód z opinii biegłych oparty m.in. na dokumentacji medycznej uczestnika i jego bezpośrednim badaniu, potwierdza zasadność wniosku o umieszczenie uczestnika w domu pomocy społecznej bez jego zgody. Sąd ten

stwierdził częściową poprawę stanu zdrowia uczestnika na skutek systematycznego przyjmowania leków, lecz uznał, że jego stan psychiczny nie uległ wystarczającej poprawie, aby mógł on opuścić dom pomocy społecznej. W dalszym ciągu rokowanie co do współpracy uczestnika w leczeniu ambulatoryjnym budzi duże wątpliwości, a odstawienie leków będzie skutkowało kolejnym zaostrzeniem choroby psychicznej, w których to stanach uczestnik stawał się w przeszłości agresywny, nieprzewidywalny, zagrażał sobie i innym osobom, a także wymagał hospitalizacji psychiatrycznych. Uczestnik nadal potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, a brak takiej opieki zagraża jego życiu. Wprawdzie pobyt uczestnika w domu pomocy społecznej skutkował poprawą jego funkcjonowania, ale nie jest to poprawa wystarczająca dla przyjęcia, że jego dalszy pobyt w domu pomocy społecznej nie jest uzasadniony.

Skarżący uczestnik postępowania wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podnosząc, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a ponadto, iż skarga jest oczywiście uzasadniona. Zdaniem skarżącego podstawowe zagadnienie występujące w niniejszej sprawie dotyczy możliwości stosowania udzielania zabezpieczenia w przedmiocie umieszczenia w domu pomocy społecznej, które wyczerpuje w całości wnioski o umieszczenie w domu opieki społecznej bez zgody pensjonariusza w kontekście art. 731 k.p.c. oraz art. 5 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1950 r. (dalej: EKPC). Skarżący dodał też, że mając na uwadze stan faktyczny sprawy i sytuację procesową, w której się on znalazł, a także orzecznictwo wydane na podstawie art. 5 jak i art. 6 Konwencji w zakresie rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie, w jego ocenie zachodzi przesłanka oczywistej zasadności skargi. Ponadto istotną okolicznością jest również praktyka orzecznicza stosowania zabezpieczenia w licznych sprawach na gruncie ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (dalej: u.o.z.p.), która powinna zostać oceniona przez Sąd Najwyższy, czy też problem rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie na podstawie art. 39 u.o.z.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi być oparty na przynajmniej jednym zarzucie kasacyjnym. Nie byłoby racjonalne przyjęcie skargi do rozpoznania tylko po to, aby podlegała ona oddaleniu ze względu na nieobjęcie zarzutami kasacyjnymi podstawy przyjęcia do rozpoznania. Wniosek skarżącego spełnia ten wymóg. Naruszenie przepisów o postępowaniu zabezpieczającym oraz nierozpoznanie sprawy w rozsądnym terminie są przedmiotami zarzutów kasacyjnych.

Jednak zaskarżonym orzeczeniem Sąd odwoławczy nie orzekł w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, lecz o przyjęciu skarżącego do domu pomocy społecznej bez jego zgody. Zasadność lub bezzasadność wcześniejszego umieszczenia skarżącego w DPS na mocy zabezpieczenia nie była przedmiotem zaskarżonego postanowienia i nie może być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego. Istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., musi mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a zasadność umieszczenia skarżącego w DPS na czas postępowania nie ma znaczenia dla ostatecznego orzeczenia.

Także zarzuty co do przewlekłości postępowania nie dotyczą decyzji Sądu Okręgowego o utrzymaniu w mocy przymusowego umieszczenia skarżącego w domu pomocy społecznej.

Problemy prawne podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie mają wpływu na ocenę postanowienia Sądu drugiej instancji jako zgodnego lub niezgodnego z prawem.

Podstawę prawną przymusowego umieszczenia w DPS stanowią art. 38 ust. 1 i art. 39 ust. u.o.z.p. Zgodnie z tymi przepisami osoba, która wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie jest zdolna do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie ma możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebuje stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymaga leczenia szpitalnego, może być za jej zgodą lub zgodą jej przedstawiciela ustawowego przyjęta do domu pomocy społecznej. Z kolei jeżeli osoba, o której mowa w art. 38, lub jej przedstawiciel ustawowy nie wyrażają zgody na przyjęcie jej do domu pomocy społecznej, a brak opieki zagraża życiu tej osoby, organ do spraw pomocy

społecznej może wystąpić do sądu opiekuńczego miejsca zamieszkania tej osoby z wnioskiem o przyjęcie do domu pomocy społecznej bez jej zgody.

Zatem podstawę skargi może stanowić bezpodstawne uznanie przez Sąd odwoławczy za spełnioną jednej z przesłanek przymusowego umieszczenia w DPS wymienionych w art. 38 u.o.z.p. lub bezpodstawne przyjęcie stanu zagrożenia życia na skutek braku opieki (dodatkowa przesłanka wymagana na podstawie art. 39 u.o.z.p.), albo naruszenie przepisów postępowania mogące mieć wpływ na niewłaściwą ocenę zaistnienia tych przesłanek. Skarżący nie wskazał, w jaki sposób ewentualna bezpodstawność zabezpieczenia lub przewlekłość postępowania mogły wpłynąć na rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

[SOP]

[ms]